

De goed verborgen kracht van geweldslachtoffers

Slachtoffers van geweld hebben een meelijwekkende imago: dat van zielenpoot. Maar hoogleraar Ondernemerschap Josette Dijkhuizen ziet juist in hen waardevolle ondernemerskwaliteiten.

Josette Dijkhuizen. Foto: Bram Saeys voor het FD

Haar kantoor oogt ruim en industrieel. Dat is niet zo gek, want het is gevestigd in het Klokgebouw - de oude bakelietfabriek van Philips. Het is een van de plekken waar Dijkhuizen slachtoffers van geweld ontvangt om in een gesprek te peilen of ze over voldoende ondernemerskwaliteiten beschikken voor Krachtbedrijf, het programma waarmee zij, zoals zij het noemt 'overlevers van geweld' omkat tot ondernemers.

U richt zich met Krachtbedrijf op slachtoffers van geweld in de breedste zin van het woord. Wat ziet u in deze mensen?

Talitha Koffeman (41)

Vroeger: Drugsverslaafde

Nu: Runt succesvol kledingruilatelier en heeft een coachingspraktijk

Foto: Jeroen Berkhout

'Mensen die ik in de blijf-van-mijn-lijfhuizen tref, hebben durf en doorzettingsvermogen nodig gehad om bij hun partner weg te gaan. Dat zijn twee typische ondernemerskwaliteiten.'

Wat een aparte gedachte.

'Voor mij is dat logisch. In 2013 was ik VN Vrouwenvertegenwoordiger namens Nederland. Het thema van de Verenigde Naties dat jaar was preventie en eliminatie van geweld tegen vrouwen. Mijn persoonlijke thema was vrouwelijk ondernemerschap. Ik ging nadenken over geweldsslachtoffers en ondernemerschap en realiseerde me dat die twee een goede combinatie kunnen zijn. Als jij een vrouw bent en je vlucht naar de opvang omdat je man je mishandelt, dan word je vaak overgeplaatst naar een andere stad. Dat betekent dat je in een nieuwe omgeving een nieuw bestaan moet opbouwen. Dat is moeilijk. Wat ga je doen?'

Nour Aldin Maybar (40)

Vroeger: Software- en webdeveloper in Yabroud, Syrië

Nu: Baan bij CZ-Groep en kon dankzij Krachtbedrijf starten met een MBA-opleiding aan de Maastricht School of Management

Foto: Jeroen Berkhout

Je moet er voor je kinderen zijn. Je moet een baan zoeken. Dat is lastig, want veel vrouwen in de opvang hebben lang niet gewerkt en zijn afhankelijk van een uitkering. Hoe kom je vanuit die situatie aan een baan? En toen dacht ik: daar moeten toch vrouwen tussen zitten die als ondernemer aan de slag willen. Ondernemerschap is niet voor iedereen weggelegd, maar ik wist zeker dat een deel van de vrouwen dat wel kunnen. Het zijn overlevers van geweld. Door daaraan te ontsnappen hebben zij die durf en dat doorzettingsvermogen getoond en als je die kwaliteiten gaat versterken, komt er nog meer talent en potentieel naar boven. Ik vond dat logisch, maar de buitenwereld zag niet direct de link.'

Dus u dacht: ik richt Krachtbedrijf op. Hoe werkt het?

Samer Hatahet (44)

Vroeger: Eigenaar verkooporganisatie textielmachines in Damascus

Nu: Oriënteert zich op de textielmarkt in Nederland

Foto: Jeroen Berkhout

Opvanghuizen en organisaties als Stichting Vluchtelingenwerk dragen mogelijke kandidaten aan voor een intakegesprek. Ik ben streng: ben je emotioneel stabiel, heb je een stabiele woonomgeving, is het taalniveau op peil en natuurlijk: heb je een goed idee en de juiste ondernemerskwaliteiten? Als ik tegen iemand zeg dat hij of zij mag deelnemen aan het programma, zie je al hoe ze gaan stralen. Want ze willen uit die uitkering, hun droom realiseren en ze zijn zo blij dat ik ze vertrouwen geef en begeleid. Dat is het belangrijkste wat ik doe. Zeggen: "Die droom mag er zijn en ik ga je helpen." Want die droom werd weggestopt of weggewuifd door een partner die maar bleef zeggen: "Dat kun jij toch niet." En dan begint het: de groep komt eens in de paar weken samen voor een workshop over bijvoorbeeld financiën of marketing, coachingsgesprekken of een bedrijfsbezoek. Daarnaast heb ik een onlineleerprogramma ontwikkeld waarin verschillende kanten van het ondernemerschap aan bod komen en aandacht is voor persoonlijke ontwikkeling.

Ziad Alkhaled (37)

Vroeger: Ondernemer met diverse winkels en handelsorganisaties in Qunaitra, Syrië

Nu: Heeft eigen sociale coöperatie Eindhoven en opent binnenkort een eigen supermarkt

Foto: Jeroen Berkhout

Na afloop van het programma hebben de deelnemers een beter beeld van hun mogelijkheden en kunnen ze bepalen of ondernemerschap echt bij hen past. Als ze nog steeds willen starten, gaan we met hun ondernemingsplan onder de arm naar de uitkeringsinstantie.'

U richt zich niet alleen op vrouwen uit de opvang. Wie mogen ermeedoen?

'In de opvang zitten natuurlijk wel voornamelijk vrouwen, maar momenteel begeleid ik een groep hier uit de regio en daar zitten mannen en vrouwen door elkaar: slachtoffers van geweld, ex-prostituees en statushouders, dus asielzoekers met een voorlopige verblijfsvergunning. Van tevoren werd gedacht: gaat dat wel goed? Maar het blijkt geen probleem. Mensen zijn dankbaar dat ze mee mogen doen en er wordt niet gesproken over hun achtergrond. Ze willen allemaal een nieuwe start maken en daar werken we aan.'

Hoe reageren mensen op uw visie?

60%

Ruim 60% van het huiselijk geweld betreft geweld tussen (ex-)partners. Vrouwen zijn met 60% het vaakst slachtoffer.

€ 192 mln

De kosten als gevolg van ziekteverzuim door slachtoffers van huiselijk geweld worden geschat op € 74-€ 192 mln.

45%

Van alle vrouwen tussen de 18 en 70 jaar is 45% ooit als kind, partner of ouder slachtoffer geweest van huiselijk geweld.

'Men vindt het raar dat ik kansen zie in deze groep mensen. Bij statushouders is het een ander verhaal, maar prostituees en vrouwen uit de opvang worden gezien als slachtoffers: laagopgeleid en met weinig potentie. Ik hoor zoveel vooroordelen en aannames. Bijvoorbeeld: deze mensen kunnen toch helemaal geen eigen bedrijf beginnen? Ja, ze hebben problemen, maar dat wil niet zeggen dat ze niets kunnen.'

Met Krachtbedrijf wil Dijkhuizen die vooroordelen en aannames weerleggen. Ze ontwikkelde de afgelopen jaren het programma waarin deelnemers gedurende acht tot twaalf maanden worden gecoacht en getraind. De resultaten stemmen hoopvol. Na pilots in Rotterdam, Amsterdam en Noord-Brabant streeft Dijkhuizen ernaar dat ongeveer een kwart van de deelnemers als ondernemer aan de slag gaat. Zo runt ex-slachtoffer Talitha tegenwoordig een succesvol kledingruilatelier en een coachingspraktijk en opent de Syrische Ziad binnenkort zijn eigen supermarkt. Andere deelnemers besluiten na het volgen van het programma gericht te gaan solliciteren of een opleiding te volgen.

Dijkhuizen spreekt in de we-vorm als ze vertelt over Krachtbedrijf, maar eigenlijk betekent "we" hier "ik". Zij screent de kandidaten, zij coacht, zij geeft les. Het kost haar twee dagen per week. Geld verdient ze er niet mee.

U bent nu vier jaar bezig met Krachtbedrijf, het programma blijkt succesvol, maar gemeenten staan nog niet in de rij om met u in zee te gaan. Waar ligt dat aan?

'Tijdens presentaties heb ik huilende mensen in de zaal. En waarom? Omdat het iedereen raakt.'

'Gemeenten starten zelf projecten op om statushouders of bijvoorbeeld kwetsbare jongeren aan het werk te helpen. Maar het gaat daarbij vooral om begeleiding naar een baan en minder om het stimuleren van ondernemerschap. Ik begrijp die strategie, maar het is goed ons te realiseren dat de arbeidsmarkt steeds flexibeler wordt. Dat betekent bijvoorbeeld dat ondernemerschap, eventueel in combinatie met een baan, vaker voor zal komen. Bovendien ontbreekt het vaak aan een langetermijnvisie en ontwikkelen gemeenten allemaal hun eigen programma's waardoor iedere keer opnieuw het wiel moet worden uitgevonden. Met Krachtbedrijf probeer ik landelijk een programma neer te zetten.'

Toch wordt wel geïnvesteerd in het stimuleren van ondernemerschap van mensen in de bijstand. Rotterdam en Amsterdam, bijvoorbeeld, hebben speciale programma's voor deze groep.

'Ja, dat zie je inderdaad in de opkomst van sociale coöperaties en het UWV ondersteunt startende ondernemers ook. Mooie initiatieven die ik van harte toejuich, maar ik vind dat we meer aandacht moeten geven aan persoonlijke ontwikkeling waardoor mensen voldoende kracht en zelfvertrouwen krijgen om de sprong naar een baan of ondernemerschap te wagen. Daar is tijd en aandacht voor nodig: het gebeurt niet in een maand.'

Ik begreep dat hier binnenkort het eerste Krachtbedrijf Centrum opengaat. Die kans krijgt u toch van de gemeente?

'Nee, die locatie mag ik een jaar lang gratis gebruiken van de GGZ. Er komen werkplekken voor de deelnemers en er komt daar regelmatig een coach, jurist of financieel expert zitten die vragen kan beantwoorden. Ik ben er heel blij mee, want dan kan eindelijk iedereen zien wat we doen en wat voor prachtige, krachtige mensen hier knokken voor een nieuwe start. Diane bijvoorbeeld, of Ziad: toppers die na het volgen van het programma geen uitkering meer nodig hadden en meteen een eigen bedrijf begonnen. Zij worden overal bejubeld, maar er wordt vergeten dat deze mensen maanden bij mij in training hebben gezeten. Er zijn nu geen gemeenten die actief meedoen, maar hopelijk verandert dat dus als het Kracht Centrum er is.'

Waar komt die terughoudendheid van gemeenten vandaan?

'Veel mensen vinden het lastig met deze doelgroep te worden geassocieerd. Er rust een taboe op het onderwerp huiselijk geweld en mensen denken vaak dat het een "ver-van-hun-bedshow" is. Maar we kennen allemaal mensen die geweld hebben meegemaakt en er is veel ziekteverzuim om deze reden. Als ik een presentatie geef, heb ik huilende mensen in de zaal. En waarom? Omdat het een onderwerp is dat iedereen raakt.'

Wat zijn nu uw plannen?

'Het eerste Krachtbedrijf Centrum opent zoals ik vertelde nog voor het einde van het jaar hier in Eindhoven. De komende jaren moeten er nog vier volgen. Minimaal.'

CV Josette Dijkhuizen

2015 Aangesteld als honorair hoogleraar Ondernemerschapsonwikkeling aan de Maastricht School of Management

2015 Promoveert op onderzoek naar stress bij ondernemers

2013 Oprichting Krachtbedrijf

2013 VN-Vrouwenvertegenwoordiger namens Nederland

2006 Oprichting De Zakencoach, advies- en coachingsbureau voor ondernemers Prijzen

2015 Topvrouw Frits Magazine

2013 Joke Smit Aanmoedigingsprijs

Dat klinkt ambitieus. Er zijn nauwelijks inkomsten; hoe gaat u die plannen realiseren?

'Krachtbedrijf is een stichting geworden zodat ik ook fondsen kan aanschrijven voor gelden. Dat is bedoeld als aanjaagsubsidie, want ik wil dat bedrijven gaan meedoen als sponsor. Ik werk al samen met Timing uitzendbureau. Kijk, als hoogleraar kan ik ook wat voor die bedrijven terugdoen, hè. Een lezing geven bijvoorbeeld. Bedrijven als accountants- of advocatenkantoren hebben een link met ondernemerschap, dus dit is ook een oproep: ga meedoen en geef deze mensen een kans opnieuw te beginnen. Het liefst zou ik partnerschappen aangaan waarin bedrijven bijvoorbeeld ook meedoen met inloopsprekuren. Alles in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Op die manier hoop ik dat het een nationaal project wordt en de ambitie is dan dat we in 2020, ja het is een krappe deadline, ook een internationaal netwerk hebben.'

Oei.

'Ja! Het Global Network For Refugee Entrepreneurship Programs. Er gebeurt al van alles hoor, in het buitenland, maar er is nog geen netwerk. In oktober ga ik naar Irak om een project te bezoeken en ik ken wat mensen met gelijksoortige projecten in andere landen in die regio. Hopelijk kunnen we een netwerk vormen om kennis uit te wisselen, onderzoeken te starten en een status als partner te krijgen bij de VN. Dat is mijn droom voor dit moment. En dat gaan we ook gewoon doen hè, dat gaat gewoon gebeuren.'

